

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 273

Maribor, sobota 29. novembra 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš. po tarifu
Oglaš. sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Splošna stavka rudarjev v Angliji

TEŽKA PREIZKUŠNJA MACDONALDOVE DELAVSKE VLADE. — AKO NE PRIDE DO SPORAZUMA, SE PRICHE STAVKA ŽE V PONDELJEK.

LONDON, 29. novembra. Vsa Anglija je pod vtisom neposredno grozeče splošne stavke rudarjev. Lastniki rudnikov namreč odločno vztrajajo na svoji zahtevi, da se morajo znižati delavske mezde in povišati delovni čas, kar pa rudarji istotako odločno odklanjajo. Zveza rudarskih organizacij je imela snoči sejo, na kateri je razpravljala o položaju. Splošno se je naglašalo, da bi podaljšanje delovnega časa še povečalo brezposelnost, znižanje mezd pa bi povzročilo še večje obubožanje širokih delavskih mas. Zveza je zato sklenila, da se bo v obrambo rudarskih interesov poslužila najradikalnejših sredstev. Razveljavila je vse dosedanje dogovore, sklenjene v zadnji dobi v posameznih revirjih na podlagi novega rudarskega zakona in postavila zahtevo, da se uvede sedemurni delavnik. Ako rudniška podjetja te zahteve ne bi sprejela, potem bo v ponedeljek proglašena splošna rudarska stavka v Angliji. Komuniké, ki je bil izdan tozadevno pozno zvečer, naglašajo, da se je rudarska zveza odločila za ta usodni korak, ker lastniki rudnikov neprestano izigravajo delavstvo s postavljanjem vedno novih zahtev. Zveza je na staljšču, da je v interesu vsega narodnega gospodarstva, da se ustvari pravično razmerje med delom in kapitalom ter apelira obenem na vlado, naj posreduje, ker se sicer lahko razširi stavka tudi na druge industrijske panoge.

V vladnih krogih je napravil sklep rudarske zveze silno mučen vtis. Sedanja delavska vlada se mora boriti že tako z velikimi notranjimi težkočami, splošna stavka pa bi njen položaj še poslabšala, ker bi se stavka lahko izpremenila v pravo gospodarsko katastrofo. Dočim je na eni strani delavstvo odločeno, da bra-

ni svoje interese, pa poudarjajo podjetniki, da pod sedanjimi razmerami ne morejo več vzdrževati obratov in da bodo prisiljeni ustaviti obratovanje ter odpustiti vse delavstvo. Produkcija premoga da je v zadnjem letu močno padla, opazja pa se vrh tega še vedno večja konkurenca drugih držav. Tako so se zmanjšala naročila iz Amerike in norveške železnice dobavljajo sedaj premog iz Poljske, ker je za 30 odstotkov cenejši.

Macdonaldova vlada se je danes setala k seji, na kateri se je posvetovala o položaju v rudniški industriji in sklepala o korakih, ki naj bi preprečili izbruh splošne stavke. Po sodbi političnih krogov je položaj silno resen in ni izključeno, da bo delavska vlada radi tega spora odstopila.

Šmarjeta ob Pesnici v nacionalno-prosvetnem udejstvanju

Prav razveseljivi so pojavi vstajenja severnih obmejnih krajev k preporodu v znamenju odločnega in poglobljenega prosvetovanja in narodno-obrambne akcije. Precej, preveč let smo na mejih vse to pogrešali. Vse drugače so se v tej smeri udejstvovali naši sosedej onstran državne meje. Vendar bi še danes naši obmejni kraji najbrž po večini ostali narodno-prosvetno v prejšnji letargiji, da ni do njih pridonel glasen in vsedobrodošel klic intencij Ni. Vel. našega modrega kraja. Kakor gobe po dežju vstajajo v obmejnih Slov. goricah nove postojanke, nove organizacije, ljudje z novim delom za dvig naše nacionalne zavesti in kulture. Prej, ko so našo vzajemnost in slogo tepale razne nepotrebne diference, kojih

smo bili že siti do grla, se to delovanje ni moglo, ni hotelo realizirati. Danes pa poleg nacionalne nikakor ne pozabimo na dvig srčne kulture, zlasti pri naši nekam naglo v stran hodeči mladini. To vprašanje bo treba s posebno previdnostjo zasledovati, pretresovati in reševati!

Pri Šmarjeti je že od l. 1925 plodono delovala po 200 in več članov broječa podružnica Jugosl. Maticé, nad koje okriljem je deloval pevski zbor in prva tamošnja knjižnica, vse pod edino pravičnim geslom »Bog živi vse Slovence, pod streho hiše ene!« Nepozabne nam ostanejo marieške vsakoletne, velike narodne manifestacije pod imenom »Domovinski dan«. S temi hočejo Šmarječani nadaljevati. Taki »Domovinski dnevi« naj bi pa se razširili in postali tradicionalni, patriotski prazniki po vsej naši širni domovini, osobito pa v obmejnem ozemlju, slično kot nekaj poprej naši narodni tabori!

Z zadovoljstvom zaznamujemo, da danes že ni skoraj večjega obmejnega kraja, kjer bi ne osnovali že sokolskega društva ali vsaj sokolske čete. Tako imajo iste s tekočim letom pri Sv. Rupertu, Sv. Barbari, Sv. Juriju ob Pes., Sv. Jakobu itd. Dne 30. nov. se sestane sokolski pripravljalni odbor tudi pri Šmarjeti, ustanovni obč. zbor pa bo 14. dec.

Bliznje tedne bo Šmarjeta imela torej kar tri večje prireditve. V nedeljo, 30. novembra bo proslava ujedinenja z govori, petjem in dvema igrama, v nedeljo 14. dec. slovesna ustanovitev Sokola in v nedeljo 21. dec. deci in odraslim vsa leta tako priljubljena božičnica z obširnimi sporedom.

Torej, v pravcatem tekmovanju je naša severna meja! In tako je prav in tako naprej!

Čevlji specijalni za smučanje, šport in promenado Vilko Blatnik. Meljska c. 2.

Rezervnim oficirjem.

Komanda mesta razglašajo: Slovesne službe božje 1. dec. ob 11. v stolnici se udeležijo tudi vojaštvo z vojaško godbo in zastavo. Priti morajo tudi rezervni oficirji v svečanih uniformah za stroj in se predhodno vpisati. —

Himen.

Davi se je vršila v mariborski frančiškanski cerkvi poroka g. Ivana Kormanca, pos. na Ruji pri Fali, z gđc. Slavjo Maučnikovo, učiteljico v Vuhredu. Mnogo sreče! —

Konarček

je bil davi ujet v dreveredu pred okrožnim inspektoratom. Komur je ušel, ga dobi nazaj v kavarni Astoriji. —

Ljudska univerza v Mariboru.

Prihodnje predavanje v petek 5. decembra. Prof. dr. Žgeč bo nadaljeval svojo temo o spolni vzgoji mladine in predaval o nevarnosti pubertetne dobe.

PARNA PEKARNA

FEIERTAG ANTON, Betnavska cesta 49
Najboljši rženi kruh — pacivo — kofoli

Pri zaprtosti in hemoroidih, motnjah v želodcu in črevesu, oteklosti jeter in vranice, bolečinah v hrbtu in križu je naravna »Franz Josefova« grenčica, večkrat na dan použita, krasen pripomoček. — Zdravniške izkušnje so ugotovile pri trebušnih obolenjih, da deluje »Franz Josefova« voda sigurno razkrajajoče in vselej milo odvajajoče. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Letošnji 1. december

praznujemo z mešanimi občutki, iz zvanimi od dogodkov doma in zunaj. Na znotraj je tekem zadnjih dveh let položaj krenil nedvomno na bolje. Da si nas, kakor vse države sveta, tlači težka gospodarska kriza, ki celo v bogatih ameriškanskih državah izziva revolucije, je vendar za vsakega objektivnega opazovalca jasno, da se v času, ko so po zaslugi našega vladarja utihle politične strasti in se ves narod tem bolj posveča delu za gospodarski napredek, naš položaj v splošnem zboljšuje tako, da nam celo odlični predstavniki inozemstva priznavajo, da je naša država med gospodarstveno najboljše urejenimi državami sveta. Tudi je treba priznati, da napreduje duhovna konsolidacija. Hrvatstvo, ki je skozi polnih deset let pod uplivom fanatičnih separatistov in njihovih gesel tvorilo močan zid proti ideji narodnega in državnega edinstva, to Hrvatstvo in zlasti njegov kmetijski del zbira danes svoje vedno večje sile za sodelovanje na izgradnji močne in nepremakljive jugoslovenske trdnjave, in za 8. dec. sklicuje stari sodelavec pokojnega Stepana Radića, čiča Karlo Kovačević, v Zagreb veliko skupščino hrvatskega kmetkega in vsega drugega naroda, za katero se je že doslej prijavilo nad 100.000 ljudi, tako da bo ta manifestacija največja, kar se jih je doslej tekem let od osvojenosti v naši državi vršilo. Bo pa obenem najvažnejša, ker bo pokazala, da se hrvatski kmet ne da več demagoški zavajati na pota, ki niso v skladu z državnimi interesi, dokazala bo pa tudi, da je hrvatski kmet zvest kralju in dinastiji.

Vse to, in pa spontane manifestacije naroda po vsej državi povodom obiskov članov kraljeve vlade na njihovih informacijskih potovanjih so jasen dokaz, da smo tekem zadnjih dveh let v notranji konsolidaciji — materijalni in duhovni — silno napredovali in da lahko letošnji prvi december s tega vidika praznujemo v polni zavesti storjene dolžnosti, obenem pa seveda trdno odločeni, da hočemo v tem pravcu s podvojenim in podesetorjenim silo delo nadaljevati.

Pri tem slavnostnem razpoloženju pa nam pada v kupo veselja grenka kaplja pelina od zunaj. Baš te dni se je vršila v italijanskem parlamentu razprava o interpelaciji fašističnega poslanca Coselschija, ki zahteva, da mora vlada storiti vse korake pri cerkvenih oblastih, da bodo v Julijski Krajini slovenski duhovniki zamenjani s »pobožno italijansko duhovščino«, ki se ne bo bavila s »podzemsko politično propagando kakor slovenska duhovščina«. Kaj to pomeni, ni treba na dolgo razlagati. Vse so že vzeli našim rojakom: šole, društva, sploh sleherni možnost uveljavljanja slovenskega jezika, ostal je samo še v cerkvah koger je še slovenska duhovščina. Tudi to zadnje mora pasti.

Samo z znižanjem cen lahko olajšamo gospodarsko zadrego. Mi začnemo!

145[»] ženski 165[»] ženski 165[»] moški 165[»] ženski

HUMANIK

Uspeh našega racionaliziranja za naše kupovalce!

Državni podtajnik za notranje zadeve Artinatti je odgovoril interpelantom, da je vlada v resnici ugotovila, da se del duhovščine v Julijski Krajini tudi še danes, ko je poteklo 12 let, »od kar je zmaga vrnila Italiji njene nacionalne meje«, ne plaši kršiti propagandistično akcijo. »protivno interesom države in direktivam fašističnega režima«. Oblasti so — tako je izjavil Artinatti dalje — v nekaterih slučajih že morale poseči po represalijah. Javili smo tu tudi cerkvenim oblastim in sedaj čakamo, da bodo napravile temu konec. Ako ne bo cerkvena oblast tega storila, bo fašistična vlada znala

naйти radikalna sredstva, da to izvrši. Listi poročajo, da je zbornica Artinattijeva izvajanja sprejela z burnim odobravanjem in da se je Coselschi zadovoljil s tem odgovorom. Poročajo, da je Coselschi koncem svojega govora svečano izjavil, da »na italijanskem ozemlju tuji svečeniki ne smejo dalje rušiti duševnega miru in zavesti italijanskih državljanov«.

Fašizem je torej napovedal zadnjo in končno borbo za iztrebljenje slovenskega imena in naroda v Julijski Krajini. To je grenka kaplja pelina v čašo našega veselja ob 1. decembru.

Ali nam je italijanščina potrebna?

Pred l. 1914. je bilo zanimanje za italijanski jezik med Slovenci zelo veliko. Naši primorski rojaki so se naučili jezika že kot otroci v šolah oz. v vsakdanjem življenju. Drugod — predvsem Kranjskem — se je poučevala italijanščina v raznih srednjih in trgovskih šolah kot neobvezen predmet. V Ljubljani smo imeli svoj »Circolo Italiano«, ki ga je vodil pok. prof. dr. Joža Berce. Živo se spominjam, kako radi so hodili k italijanskim uram in čitali italijanske klasike. Mnogi Slovenci so učili ta jezik zasebno in marsikdo izmed nas je vstopil v sodno, politično, profesorsko službo itd. v Trstu ali v Gorici ali šel tja kot odvetniški kandidat, bančni uradnik, trgovski sodnik i. dr. samo zato, da je izpopolnil svoje jezikovno znanje. Nekateri so šli zato celo v Italijo. Znanje italijanskega jezika je bilo za nas važno: mnogi so dosegli vplivna mesta ali si vsaj izboljšali svoj gmetni položaj. Med svetovno vojno, posebno pa v povojni dobi je to zanimanje skoraj povsem ugasnilo. Italijansko razumejo pri nas — z malo izjemami — le še rojaki, ki jih je kruta usoda prgnala iz njihove primorske domovine. V šolah se italijanščina nikjer več ne poučuje. V knjižnicah imamo sicer še par italijanskih knjig, ki pa jih menda nihče ne čita. Tako se od dne do dne krejijo vrste tistih, ki še obvladajo ali vsaj razumejo »la lingua italiana«. Glavni vzrok temu je naravno dejstvo, da je fašistična Italija naša najhujša narodna nasprotnica, ki skuša za vsako ceno uničiti naš življenjski in duhovni svet. Razven tega menijo mnogi, da naši narodni državni znanje tujih jezikov, posebno italijanščine, ni več potrebno. Kljub temu se mi zdi skrajno nespametno, če zanemarimo jezik in književnost Italijanov. Naš nasprotnik ni italijanski narod, temveč italijanski fašizem. Fašizem pa se je uveljavil šele pred par leti in bo izginil prej, ker je protinaraven in — poleg ruskega komunizma — največja nevarnost za svetovni mir. To uvideva celo mnogo tisoč Italijanov, ki so se udali sedanjemu režimu le prisiljeni ali so celo zapustili svojo domovino, ker se ne morejo uživati v sedanje razmere. Italijanski narod pa je star nad 1000 let in živel še, ko bo izginila zdavna sleherna sled fašizma. Ta narod pa je tudi kulturen. Saj so dali Italijani človeštvu nebroj velikih mož na vseh poljih človeškega znanja. Spominimo se le na imena Dante, Petrarka, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Galileo Galilei, Volta, Frančišek Asiški itd.! Ali ni nespametno, če si zapiramo sami pota k tem bogatim zakladnicam duha in srca oz. če hočemo črpati te ideje iz tujih — mogoče nezanesljivih — virov? Da, italijanščina je potrebna celo za spoznavanje naše lastne kulture in preteklosti. Saj so Italijani (posebno v 17. in 18. st.) prav znatno vplivali na naš narod, predvsem v umetnosti in književnosti. Za učenje italijanščine pa govore tudi praktične potrebe. Italijani so naši neposredni sosedi. Njihov jezik je razširjen skoraj po vseh obalah Sredozemskega morja, deloma tudi drugod ter govori ta jezik okoli 50 milijonov ljudi. Zato nam je ta jezik potreben ali vsaj zelo koristen v trgovini itd.

Prav posebno pa govore zato, da se učimo italijansko, narodni vzroki. Najbolji nasprotniki fašizma italijanske narodnosti — posebno emigranti — so narayni zavezniki. Nesmiselno bi bilo, če bi odklanjali njihovo pomoč. Približati pa se jim moremo le, če znamo italijansko! Pa tudi naše nasprotnike moramo poznati. Vedeti moramo, kaj o nas mislijo, govore in pišejo. Kajti samo tako se moremo uspešno braniti. V slučaju vojne pa tudi rabimo — njih jezik... Najboljši vzrok zato so nam Italijani sami, ki se živo zanimajo za vse naše razmere in as hočejo tudi pravilno spoznati in oceniti. Saj je znano, da prajo n. pr. ravno Italijani posebno radi naše klasike (Urbanz, Calvi i. dr.).

Po mojem mnenju je naravnost potrebno, da se otvori v naših večjih krajih (posebno v Mariboru) italijanski učni tečaj, da se morejo naši ljudje naučiti ta jezik oz. si izpopolniti svoje jezikovno znanje. Najenostavnejše je, če se ustanove zato posebna društva. Seveda jih

ne bomo imenovali »Società Italiana«, »Circolo Italiano« ali slično, temveč »Scuola italiana«, »Društvo za pouk italijanščine« itd. Od takih nacionalno usmerjenih društev bi imeli morda večjo korist, kakor si mislimo sami.

Dr. V. T.

Kulturni drobiž

Turneja beogradske drame po Južni Ameriki. Vsa jugoslovanska kultura in umetnost se v svetu vedno bolj uveljavlja. Časi, ko je vse slovensko, hrvaško in srbsko bilo na zapadu manj vredno, so srečno minuli in danes vidimo, da se naše lepo slovstvo prevaja že v vse kulturne evropske jezike. Isto veja za naše gledališče, s katerim so seznanili svet razni naši veliki in odlični umetniki, ki so si kljub vsem težkočam priborili vstop v prva gledališča Nemčije, Francije, Italije itd. Značilno pa je, da so se za jugoslovansko gledališko umetnost pričeli zanimati tudi Amerikanci. Tako je beogradska drama nedavno dobila povabilo za vrsto nastopov v Argentini. To povabilo je prišlo na pobudo naših tamkajšnjih rojakov, ki zavzema odlična mesta tudi v kulturnem in političnem, ne samo gospodarskem življenju. Ravnateljstvo beogradske drame se je temu pozivu odzvalo in bo ob koncu sezone spet tudi prihodnjega leta odposlalo v Južno Ameriko večjo skupino igralcev, ki bodo po vseh večjih mestih Argentine in Čile odigrali vrsto naših izvornih odrske del. Ta turneja bo za našo odersko umetnost brez dvoma izredno velikega pomena. Še pred odhodom v Ameriko, najbrže kmalu po novem letu, bo beogradska drama nastopila tudi v Bernu v Švici.

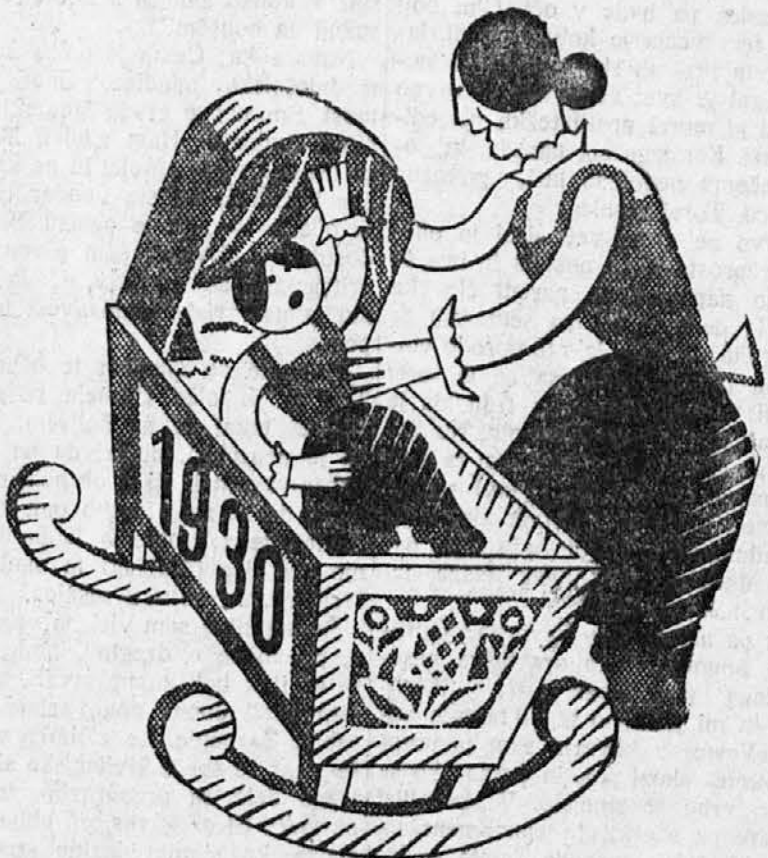
Nova turneja hudožestvenikov po Jugoslaviji. Te dni je prispeja v Beograd Ana Pavlova, ki je prevzela vodstvo nad tamkajšnjo skupino moskovskega hudožestvenega teatra, ki bo v sedanjih zimski sezoni priredilo serijo novih gostovanj po naših mestih. Najprej obiščejo hudožestveniki Novi Sad in Subotico, nato Osijek in druga jugoslovanska kulturna središča. Za nastopnje v Ljubljani se baje že dogovarjajo in nadejamo se, da jih bomo tudi v Mariboru mogli zopet pozdraviti.

Razstava Antona Gvajca v Ljubljani. Profesor našega mariborskega državnega moškega učiteljskega akademični slikar Anton Gvajec priredi v decembru v Ljubljani razstavo svojih novjših slik, posebno pokrajn in tihožitij, v katerih je dober mojster starejše solidne šole z izredno tehniko, ki jo pri mlajših često pogrešamo. Ob tej razstavi se nam zopet vsiljuje resno vprašanje umetnostnih razstav v Mariboru, ki so v zadnjih letih popolnoma prenehale. Ali res ni mogoče obnoviti nekdanjega toliko obetajočega dela na tem področju? Ako naša likovna umetnost ne bo imela stika z javnostjo, bo zanimanje za resno umetnino vedno bolj pojemalo in naposled bo — veliko po krivdi naših umetnikov samih — triumfalni kič.

Letošnje knjige Družbe sv. Mohorja v Celju. Kot prva med našimi družbami je letos razposlala svoje knjige Družba sv. Mohorja v Celju in prvič po vojni obsegajo njene edicije zopet 6 zvezkov. **Koledar za leto 1931.** prinaša na 184 straneh kvarta običajno koledarsko gradivo in se od prejšnjih v ničemer ne razlikuje. Druga knjiga je 83. zvezek Slovenskih večernic s Pregljevo povestjo »Umreti nočejo«. Knjigo imenuje pisatelj: Zgodbe slovenske bolečine na Korškem. Tretje delo je Mohorjeve knjižnice 37. zvezek: »Mati«. V njej je prof. Slavoj Bolhar zbral pesmi in sestavke o materi raznih znanih naših pesnikov in pisateljev. V naslednjem zvezku nadaljuje prof. dr. Josip Mal »Zgodovino slovenskega naroda« (stran 337 do 416) in obravnava prošne in slovstvene ter šolske razmere v dobi slovenskega preroda v prvi polovici prejšnjega stoletja, ki ji daje svojo najvišjo podobo pesnik France Prešeren. Naši sadjaji bodo z veseljem pozdravili peto knjigo, M. Humeka »Boj sadnim škodljivcem«. Spisal jo je strokovnjak, ki prav tako dobro pozna teorijo kakor prakso. Edicije zaključuje 7. zvezek »Življenja svetnikov«. Knjige, o katerih bomo o priliki še spregovorili, so okuano spremljene.

Mala se j' rodila Janja.

Mati boža jo in peva:
»Pazi dobro, dete malo,
ko dora-teš, pa boš znalo:
»Brez ALBUSA ni pranja!«

Perilo in obleke dojenčkov in dece se pero navadno vsaki teden. Za to opravilo je najbolj pripravno ALBUS-TERPENTINOVO MILO v komadih po pol kilograma. Ni samo izdatno, temveč je poleg tega tudi jamstvo, da se perilo in dečja obleka tudi desinficirajo. V interesu vsake dobre matere je, da uporablja

ALBUS-Terpentinovo milo.

Položaj žene pri primitivnih narodih

KUPLJENE IN IZPOSODENE ŽENE. — ŽENE, KI KUPUJEJO MOŽE. — MOŠKI HAREMI.

Živimo v času, ko si je v kulturnih državah osvojila ženska že skoraj vse pravice in dosegla popolno enakopravnost z moškimi, da, ponekod, kakor n. pr. v Združenih državah Amerike, celo še posebno privilegirano stališče, kakršnega moški nima. Kljub temu so pa na svetu še ljudstva, kjer zavzema ženska vse najrazličnejše položaje od sužnje in tržnega blaga do vladarice, kakor v vseh čudnih in zanimivih razvojih prastare zgodovine. Med črnci v Afriki, Malajci na manj civiliziranem otočju Južnega morja, Papuanci, Indijanci v pragozdovih Južne Amerike in med nekaterimi mongolskimi, tatarskimi in severnosibirskimi ljudstvi se dekleta ženinom prodajajo, isto velja tudi v nekaterih muslimanskih pokrajinah Orienta.

Vse to pa je pri nas seveda že davno znano, ni pa tako znano dejstvo, da si v Tibetu kupijo žensko navadno vsi bratje skupaj. Ker je pomanjkanje žensk veliko in so zato razmeroma drage, si nabavi le vsaka družina po eno. Če jo poroči najstarejši brat, mora obljubiti zlasto tudi vsem mlajšim, ki imajo do nje enake pravice. Očetje so potem vsi in otroci so skupni. Pa tudi če pride k hiši še druga ali tretja žena, je še vedno last vseh bratov. Če pa je ženska neplodna, je lahko prodajo dalje ali zamenjajo. Navadno pa ostane pri hiši za delo in zavzema podrejeno mesto.

Mnogo bolj zanimiv kakor ta, je običaj domačinov na malem otoku Taorisu v Polineziji, kjer se ženske ne kupujejo in ne možijo, ampak — izposojujejo. Mladenič, ki želi dobiti ženo, gre k očetu dekleta, katero si je izbral in tu se potem sklene najemniška pogodba. Ženin se pred pričami svečano obveže, da bo dal svojemu tastu vsako leto primerno odškodnino, ki obstoja navadno v blagu: ribah, lovskem plenu, pridelkih ali pa izdelkih, le redkokdaj v domačem ali drugem denarju. To najemnico mora mož plačevati do tistave smrti, sicer se mora žena nemudoma vrniti k očetu, dočim ostanejo otroci v vsakem slučaju možu. Po tastovi smrti pa odda mož svojo že-

no lahko tudi drugemu, če se seveda še javi reflektant, najemnico pa prejema potem on. V slučaju, da se javi pri očetu možki, ki mu obljubi za že drugo oddano hčerko večjo najemnico, jo lahko prvemu odvzame, če mu da za to primerno odškodnino v višini že vplačane najemnine. V tem slučaju pa dobi otrok — vsega zakona drugi mož. Ker je tako izposojanje hčerk zelo dobičkonosno, gleda vsak oče na to, da se mu rodi čimveč otrok ženskega spola.

Popolnoma drugače je na nekaterih maorskih otokih, na znanem čarobnem Taitiji itd., kjer so gospodarice ženske in imajo moški v vsem podrejeni. Tu si ženske izbirajo možje ali jih pa celo kupujejo od njihovih mater. Taki maorski možje so prave deklice. Opravljati morajo vsa domača opravila, pestovati in snažiti deco, pospravljati, pomivati itd., v vodstvu »politike« pa nimajo besede. Načelnice naselbin, plemen in otokov so ženske. Včasih so bile tudi kraljice in je pravica do prestola prehajala vedno od matere na najstarejšo hčer. Pri vladnih poslih ni mož imel absolutno nobene besede. V navadi pa je tam tudi, da si žene izmenljajo ali zamenjajo možje, ako jim ne ugajajo.

Še dalje kakor Maorke so pa v tem oziru šle prebivalke Mozambika. Tam je namreč splošno udomačeno mnogomoštvo. Premožnejše domačinke si vzdržujejo moške hareme in o neki kraljici vemo, da je imela 300 mož. Navadno pa imajo tudi najbolj revne vsaj po dva moža, ki morata izpolnjevati vse ženine ukaze, delati zanjo, skrbeti da ima vsega dovolj itd. Bolj urejene razmere pod francosko nadvlado so pa ta običaj že precej okrnile, posebno še, ker se je v zadnjem času število žensk tako pomnožilo, da je mož za hareme premalo. Tak luksuz si morejo dandanes privoščiti samo najpremožnejše ženske iz plemenskih poglavarških rodbin. Tako na vidimo, da ni pri primitivnih ljudstvih zelo čuden le položaj žensk, ampak čisto tudi moških.

M. Zevacco:

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

13

»Igrati norca vpričo nje!« je zamrmral Tribulet, ki morda niti ni bil slišal njegovih besed... »To ni mogoče! Psovati samega sebe pred njenimi očmi! Dati se psovati drugim! Ne... To bi bila blaznost! To ne more biti...«

In zaprosil je:

»Sir, naj me izvoli Vaše Veličanstvo odpustiti iz službe... Rajši izginem, rajši je ne vidim nikoli več!«
Kralj, ki je hodil spet po sobi, se je ustavil, obracaje Tribuletu hrbet, in ukazal, ne da bi ga le pogledal:
»Norec... bodi v desetih minutah tu, in glej, da te vidim v tvoji livreji...«

»Sir!... Ali nimate srca!«

Kraj pa se je obrnil k norcu, iztegnil roko in velel:

»Hodi!...«

Prepadel, bled kakor smrt, se je Tribulet umeknil počasni k vratom in izginil...

Poražen?

To izvemo kmalu!

V trenutku, ko je odhajal Tribulet, opotekaje se v svojem obupu, da obleče spet svojo norčevsko uniformo, je stopil v predsobo grof de Monklar...

»Naznanite me kralju,« je rekel Bansinjak.

»Kralj ne sprejme nikogar,« je odgovoril komornik.

»Mene sprejme... Idite in javite me.«

In veliki profos j dodal med zobmi:

»Saj jaz nisem navaden človek! Jaz sem kraljeva osveta, ki je vedno dobrodošla!«

In res je stopil par trenutkov kasneje Monklar v kraljev kabinet.

»No, kaj je z rokovnjačem?« je vprašal kralj s dravcato resnobno nestrpnostjo.

»Zajet je, sir.«

»Zajet!« Francu I. je zarežal obraz. Bravo Monklar!... Nadejam se, da ste obesili psa na mestu!... Saj ni bilo treba sodbe in zavlacovanja... Dokazan mu

je že itak očitno upor in javno žaljenje kralja...«

»Storil sem še boljše, sir!« je odgovoril veliki profos z mračnim usmevom. »Vaše veličanstvom mi je bilo naročilo, naj pripravim temu lopovu kako posebno naslodo...«

»Kakšno naslodo ste mu pripravili?... Vem, da ste večak v takih rečeh, Monklar...«

»Zapr! sem moža v monfokonsko mrtvašnico,« je dejal veliki profos s strašno mirnostjo, »in sem postavil pred železna vrata deset stražnikov, ki mu ne smejo odpreti prej kakor čez osem dni... Ali se zdi Vašemu Veličanstvu, da sem izumil zadostno muko?«

»Strašno!« je zamrmral kralj, ki je nekoliko prebledel ob tem poročilu.

»Ako želi Veličanstvo, dam odpreti, in obesim moža, kakor je navada... nad stanovanjem, ki ga zavzema v tem trenutku.«

Kralj je pogledal Monklara s čudnim očesom.

»Ali mislite, da bo trpel dolgo časa?...«

»Ne dalje kakor štiri do pet dni... Glad in žeja umorita človeka precej naglo... Jako zanimive izkušnje imam v tem pogledu...«

Kralja je streslo.

»Ali naj mu odprem, sir?«

»Naj ostane, kakor ste ukrenili,« je zajecljal kralj. »Nazadnje je vseeno, ta smrt ali kakšna druga!«

»To je tudi moje mnenje,« je menil Monklar hladno.

»Ne govoriva več o tem, grof!«

»To zadošča, sir... Vaše Veličanstvo je obljubilo sprejeti častiljivega očeta Ignacija De Lojola...«

»Saj res... Ali je tu?« je dejal Franc nič kaj zadovoljno.

»Prišel je v Luvr istočasno z mano.«

»Recite, da naj ga puste k meni...«

IX.

Veliki profos.

Temni obraz grofa de Monklar vzbujal našo radovednost; kljub veliki važnosti razgovora, ki se je vršil med kraljem in Lojola, hočemo slediti za trenutek velikemu profosu.

Gospod De Monklar je odšel iz Luvra v spremstvu kakih dvajset orožnikov.

Bilo mu je nemara šestdeset let; a človek bi mu

jih bil prisodil kvečjemu štirideset — tako ravno se je držal na svojem konju, in spet bi mu jih prisodil osemdeset, če je opazoval trpke gube, križajoče se na njegovem čelu.

Njegov obraz ni razodeval zlobnosti ali krvočnosti; poteze na njem so bile otrple, okamenele — brezčutne, kakor se je videlo očesu.

I njegov pogled ni bil trd; toda nikjer se ni videl v njem plamen človeškega genotja — bil je pogled živega kipa.

Njegova govornica ni bila niti ostrá, niti silovita; bila je kakor zastria z mračnim pajčolanom.

»Obesite tega človeka!« je ukazal svojemu krvočniku z istim tonom, kakor je velel svojemu komornemu slugi: »Oblecite me!«

Vsa celotnost njegove prikazni pa je bila gotovo takšna, da je moral človek vztrepitati pred njo.

Najhrabrejše je prešinjal strah pred tem mrklim predstaviteljem kaznujoče pravice. Pariz je trepetal, kadar je jahal on po ulicah, mračen, brezbrizen do groze, ki jo je razširjal.

Ali jo je sploh poznal?

Teja skoraj ni mogoče verjeti.

Govorili so, da je veliki profos hraber do predrznosti. Večkrat že je bil prodr sam, brez orožja, v brloge, odkoder se ljudje navadno niso vračali živi... Tuinam se je pojavil v zloglasnih beznicah, posečanih od vlačug in rokovnjačev, in ob samem pogledu naj je zavlada vseh smrtno molčanje.

Grof Monklar v resnici ni poznal strahu — za kaj strah je čustvo, a čustvo v njem ni bilo več.

Bil je podoben mrliču, ki je hodil in govoril — dasi jako malo — in v grozi, ki ga je obdajala lik lastno ozračje, je bilo mnogo praznoverja.

Tribulet ga je bil nazval:

»Arhangel vešal!«

Ta priimek mu je pristojal izborno...

Grof Monklar je jahal deset korakov pred oficirjem, ki je poveljeval njegovemu spremstvu. Takšna je bila njegova navada, odkar je mrmral včasih sam pri sebi čudne besede; morda ni hotel, da bi jih kdo slišal...

(Nadaljevanje prih.)

Državna razredna loterija

Poročilo iz kolekture ANTON GOLEŽ, MARIBOR, Aleksandrova cesta 42. — XVI. žrebanje dne 28. nov. 1930.

(Za eventualne tiskovne napake se ne odgovarja.)

Din 20.000.—: 36612,

Din 10.000.—: 50477, 60254,

Din 4.000.—: 11608, 31863, 32847, 88827,

Din 2.000.—: 2184, 2848, 12141, 14974, 17219, 18318, 18852, 20889, 25334, 26814, 30389, 30888, 35253, 38116, 39960, 45280, 46174, 53123, 57370, 58300, 62297, 63830, 68317, 71403, 75038, 80387, 81869, 83000, 83974, 84690, 85051, 85183, 86687, 90126, 93460.

Prihodnje žrebanje dne 29. nov. 1930.

3326

Nove srečke dospejo v prodajo dne 10. decembra 1930.

V soboto, nedeljo in ponedeljek

„Baletni večeri“

V KAVARNI »JADRAN«

gostuje daleč po svetu znana umetniška plesalka

BABY KORNOVA

Salonski orkester »DALIBOR«!

Prazne 3374
ODOL steklenice
kupuje
galanterijska trgovina
Drago Rosina
Vetrinjska ulica 26

Največja izbira zimskih plaščev

trenchotov, plaščev za otroke, krznenih ovratnikov, oblek vseh vrst, gotovih in po meri!

Franc Cverlin

Krojaštvo in konfekcija, Gosposka ul. 32.

Preklic!

Podpisani tem potom preklicujem, kar sem žalivega govoril, dne 21. t. m. v gostilni Sturm o gospah Mesarič Tereziji in Regini Bruder ter o gospodičnih Anici Dopler, Tereziji Gobec, Mariji Šarman in se jim zahvaljujem, da so odstopile od tožbe. —

Fric Pečnik, Selnica ob Dravi.

Miklavžev večer

z godbo in plesom priredi

8891

T. k. „TRIGLAV“ Mariborv vseh prostorih Narodnega doma v soboto, dne 6. decembra ob 20. uri.
(Darila sprejema hišnik).**Grajska klet**

Velika senzacija! Danes igra Velika senzacija!

White Star Jazz

Za obilen obisk se priporoča Jos. Majdič, restavrater

6 stolna ulica 6
Parfumerija
Velika izbira daril

Pozor, zimski sportniki!

ZA SMUŠKI SPORT VEDNO V ZALOGI: smuči iz jesenovega in hickory-lesa; stremena, palice, krplice, vosek, smuške rokavice, nogavice itd. Tuzemske in norveške znamke!

Sportna hiša

BOGOMIR DIVJAK
Glavni trg 17

Drsalke znamke „POLAR“

Železna peč

(Danerbrandofen) na prodaj Aleksandrova cesta 16 2425

Miklavževa in božična

darila so ročne torbice, listnice, denarnice, aktovke, kakor tudi potni kovčki, nahrbtniki, dokolnice i. t. d. — Vse to v največji izbiri pri

IVANU KRAVOSU

MARIBOR — ALEKSANDROVA CESTA 13.

«TRIUMPH»**PAVEL NEDOG**

2968

je brezdvomno najboljša pralnica ovratnikov! — Barva, čisti kemično kot novo! — Prepričajte se!

Gosposka ulica 33

Razlagova ulica 22

Izpraznitvena prodaja

stekla, porcelana, kamenite lončevine in luksusnega blaga samo nekaj dni

Ernest Gert, Maribor, Gosposka ulica 13

Velika božična prodaja

moderne konfekcije, damskih plašcev od **Din 245**— naprej, fini sukneni plašči z krznom, krzneni modeli, po znižani ceni

TRGOVSKI DOM MARIBOR

Avtomobilisti!

Vožnja nemotena Vam je **zagotovljena**. Baterije 6 in 12 voltne **damo brezplačno** na posodo, za čas nabijanja ali reparature Vaše baterije. **Novo avto baterije** nabite, vedno na zalogi.

Vatra akumulator Ing. I. & F. **omicelj, Maribor, Strossmajerjeva 3.**

Zastave

po Din 11.— meter

Franjo Majer, Maribor, Glavni trg 9

Sani

gugalne konje
razne igrače

najugodnejše
v galanterijski trgovini

Drago Rosina

Vetrinjska ulica 26

RAZGLAS.

Mestno načelstvo mariborsko razpisuje za leto 1931. vedeča tekoča dela in dobave:

1. Zidarska in težaška dela.
2. tesarska dela.
3. betonska dela.
4. kleparska dela.
5. mizararska dela.
6. dimnikarska dela.
7. kovaška dela.
8. pečarska dela.
9. kolarska dela.
10. ključavničarska dela.
11. steklarska dela.
12. slikarska dela.
13. pieskarska dela.
14. sedlarska dela.
15. vzdrževanje stolne ure.

Obrtniki mesta Maribora, ki želijo prevzeti gori navedena tekoča dela pri mestni občini v letu 1931. se vabijo, da predložijo tozadevne z Din 5.— kolekovane prošnje, ob navedbi enotnih cen do 9. decembra 1930. 12. ure v vložišču mestnega načelstva.

Prošnje je oddati v zaprti kuverti z označbo: »Ponudba za tekoča dela 1931«.

Enotne cene je vpisati v izkaz, kolekovanim z Din 2.— ter ga priložiti prošnji. Obrazci se dobe pri mestnem gradbenem uradu v Franciškanski ulici št. 8/II., soba št. 1.

V prošnji se mora izrecno navesti, da je ponudnik pri mestnem gradbenem uradu razpoložene pogoje že pregledal ter na iste popolnoma pristaja.

Mestni občinski svet si pridržuje pravico, izvoliti ponudnika, ne oziraje se na najnižje cene ali na oddajo dela po določenem turnusu.

Inserirajte v „Večerniku“

Najlepše Miklavževo darilo

je dober Radio-aparat

Naši aparati so izborni in izredno poceni!

Nudimo Vam:

enoelektronski aparat, kompl. . . Din 700.—
troelektronski aparat, kompl. . . Din 1980.—
čtirielektronski aparat, kompl. . . Din 3600.—

Vsi aparati so kompletni, t. j. z vsemi potrebščinami, ki so za poslušanje potrebne!

PLAČILO V MALIH OBROKIH!

RADIO-LJUBLJANA
podružnica Maribor, Aleksandrova c. 44

Kalor-patent peči

Prihranek 50% kuriva. Soba takoj topla. Montira se lahko na vsako glinasto peč. 3405

Pinter & Lenart Maribor

Kakor napovedujejo vremenski preroki, bo letos huda zima

Dasiravno je vreme izvanredno toplo in ugodno je vendar **neobhodno potrebno**, da se že sedaj vsak zanima, kje si bo najugodnejše in najcenejše nabavil

L. ORNIK **KRZNO**

kot obšivek za zimski plašč

Speicjalna izbira tega predmeta je le pri tvrdki

L. ORNIK, MARIBOR, KOROŠKA 9

kjer si vsak lahko povsem neobvezno ogleda bogato zalogo

Tvornica perila A. DURJAVA, Maribor, Gregorčičeva ul. 24

Velika zaloga vseh vrst moškega perila. — Lastna izdelovalnica trdih, poltrdih in mehkih ovrtnikov.

Prvovrstna izdelava **Cene nizke.**

Najboljša pralnica ovratnikov je „Ideal“ Centrala: Frankopanova 9
Podružnica: Vetrinjska 7

Sanatorij v Mariboru

1117

Gosposka 49 Telefon 23-38

Najmodernejše urejen za operacije in zdravljenje z zdravilnimi aparati. Višinsko solnce, diatermija, tonizator, žarnica „Hala“. Lastnik primarij

Dr. Mirko Černič
specijalist za kirurgijo.

Ne čakajte z nakupovanjem do zadnjega dne!

Obiščite naše prodajalne sedaj, ko so popolnoma sortirane in ko imajo naši sodrudniki dovolj časa. Omogočite nam, da vas moremo strokovno postreči z mnogo pažnje!

337.

Rata

Predno naročite mizarske izdelke, kot vrata, okna, mehko pohištvo itd., zahtevajte ponudbe od mizarskega podjetja

Mariborska lesna industrija
AL. DOMICELJ,
Koroška cesta 46, telefon 21-60

ki izdeluje vse tovrstne izdelke strokovno in po konkurenčnih cenah. Najnižje cene tudi za serijske izdelke.

Stalno na prodaj vse vrste rezanega lesa po dnevni cenah. XXXIX

Velika izbira

krznenih plaščev

kožic za obrobljenje in kožuhovinaste podloge

v najboljši kvaliteti in nizkih cenah v

trgovini z krznom

GRÄNITZ

Gosposka ulica števil. 7.

Istotam se izdelujejo krzneni plašči po meri. — — — Sprejemajo se tudi popravila krznenih plaščev.

Snežne čevlje

prvovrstne kvalitete, copate, rokavice, nogavice, trikotaže ter raznovrstna oblačila v veliki izbiri tudi po konkurenčni cen!

3196

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg 2.

Priznanje in priporočilo.

Družba MERKUR — spedicija, Maribor, Meljska cesta 12, je izvedla mojo selitev tako točno, brezhibno in ceno, da jo priporočam vsakomur, zlasti še državnim nameščencem.

Ivan Robnik, učitelj

Čaj - nova žetev

svetovnih znamk je prispel. Velika izbira kitajskih in indijskih vrst v vseh cenah. — Prepričajte se o kakovosti mojih mešaníc prazne kave in primerjajte spodaj navedene nizke cene!

Three Anchor	¼ kg	D. 27.-
Special	¼ kg	D. 24.-
Mešanica I	¼ kg	D. 21.-
„ II	¼ kg	D. 18.-
„ III	¼ kg	D. 15.-
„ IV	¼ kg	D. 13.-

Z. Anderle
MARIBOR

Angleško in češko sukno

sukno za plašče

pralni baržun

Lil dener baržun

barhente

kakor tudi vsakovrstno manufakturno blago kupite najceneje pri XXXIV.

Srečko Pihlar

Maribor, Gosposka ul. 5

Galanterija, drobnarije, parfumerije, papir, pletenine, vrvarski izdelki, igrače, okraski in svečice za božično drevo itd. na debelo in na drobno

DRAGO ROSINA

Maribor — Vetrinjska ulica 26

Zahtevajte povsod „Večernik“!

Najcenejši nakup za Božič

OTROŠKE NOGAVICE od Din 5.— naprej; NOGAVICE Z OBROBKOM (Haferlsocken) od Din 10.— naprej; MOŠKE NOGAVICE od Din 4.50 naprej; DAMSKE NOGAVICE od Din 7.— naprej; DAMSKE FLOR-NOGAVICE od Din 12.— naprej; DAMSKE VOLNENE NOGAVICE od Din 18.— naprej; SVILENE NOGAVICE in NOGAVICE iz UMETNE SVILE v vseh barvah in cenah; SPODNJE MAJICE od Din 15.— do 25.— po velikosti; SPODNJE HLAČE od Din 15.— naprej; SVETERJI ZA OTROKE od dinarjev 35.— naprej; SVETERJI ZA DAME od dinarjev 60.— naprej; PLETENE DAMSKE OBLEKE od dinarjev 200.— naprej; DAMSKE ROKAVICE od dinarjev 14.— naprej; MOŠKE ROKAVICE od Din 16.— naprej itd. — Vrh tega največja izbira trikotaž, pletenin, perila, kravat, ovratnikov, vezenin, čipk, svilenih trakov, toaletnih potrebščin, parfumerije po zelo nizki cenah. — Specijalna razstava vseh otroških igračk in nakita za božična drevesca. Lastna pletarna in predtiskarilna! — Prevzame entlanje, ažuriranje in vezenje!

Eksporina hiša LUNA, Maribor, Aleksandrova c. 19

Spomnite se CMD!

Razprodaja Meljska cesta 29

Na zalogi je še prvovrstno sukno za moške obleke, ševiot za marine obleke, moška in ženska sukna za plašče.

Kvalitetno blago od Din 89.— naprej

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

MEINEL & HEROLD

Gramofon	od Din 298 — dalje
Mandoline	136 — "
Violine	95 — "
Gitare	207 — "
Trombe	505 — "
Rotne harmonike	85 — "

3361

PRODAJALNA: TRG SVOBODE
Nova šcherbaumova zgradba